

ACADEMIEJAAR 2022-2023

NEDERLANDSE TAAL- EN LETTERKUNDE

1ste Bachelor

Nederlandse Letterkunde I [titularis: Prof. dr. Lars Bernaerts]

(Lesgevers: Prof. dr. Lars Bernaerts, dra. Maxime Van Steen, prof. dr. Kornee van der Haven, dr. Veerle Uyttersprot, prof. dr. Youri Desplenter)

1^e semester

Het hoorcollege biedt een globaal overzicht van de Nederlandse literatuur. In elk college staat een karakteristiek werk centraal, dat de studenten op voorhand hebben gelezen aan de hand van een begeleidende opdracht. Zo geef het vak kennis over en inzicht in de literair-historische en maatschappelijke context mee waarin de besproken werken tot stand zijn gekomen. Ook besteden we aandacht aan de ontwikkeling van genres, literaire stromingen en hedendaagse benaderingen van literatuur. Tot slot gaan we in op welbepaalde passages in de werken, en introduceert het vak de basisbegrippen en -vaardigheden van de studie van de Nederlandse letterkunde. Bij de hoorcolleges hoort een schrijfofdracht die betrekking heeft op de vroegmoderne letterkunde.

In de oefeningensessies staat de analyse van modern proza centraal. Tijdens twee sessies worden in groepen vier moderne romans (ca. 1880-1960) bestudeerd aan de hand van de narratologische begrippen waarmee de studenten tijdens de hoorcolleges hebben kennism gemaakt. De studenten werken voor een van de sessies een deelanalyse uit, die ze in de les aan hun medestudenten voorleggen. Daarna volgt een groepsdiscussie. Bij de oefeningen hoort ook een schrijfofdracht.

Lectuurlijst:

- Radna Fabias, 'aantoonbaar geleverde inspanning' uit *Habitus* (2018)
- Hugo Claus, *Omtrent Deedee* (1963)
- Hella S. Haase, *Oeroeg* (1948)
- F. Bordewijk, *Bint* (1934)
- Cyriel Buysse, *Het gezin Van Paemel* (1903)
(https://www.dbnl.org/tekst/buys009gezi01_01/)
- Nicolaas Beets, (één verhaal uit) *Camera obscura* (1839), ed. Willem van den Berg, Henk Eijssens, Joost Kloek en Peter van Zonneveld. Amsterdam: Athenaeum - Polak & Van Gennep, 1998
(https://www.dbnl.org/tekst/beet005wvan01_01/)
- Elizabeth Maria Post, *Reinhart* (1791), bew. Leonard de Vries. Houten: Agathon, 1988
- Gerbrand Adriaensz. Bredero, *De Spaanse Brabander* (1617), bew. Guus Rekers. Amsterdam: Moussault, 1969
- *Elckerlijc* (eind 15de eeuw), bekijken toneelstuk (50') op DBNL
(https://www.dbnl.org/tekst/elc001elck06_v01/elc001elck06_v01_0001.php)
- *Walewein* (ca. 1260), vert. R.J. Wols. Utrecht: Spectrum 1983

Alle werken zijn in de Faculteitsbibliotheek aanwezig, via de *Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren* (DBNL) te vinden en/of zullen via Ufora ter beschikking worden gesteld. Daarnaast zal een reader

worden aangeboden met een bloemlezing van gedichten uit verschillende perioden van de Nederlandse literatuurgeschiedenis.

Evaluatievorm: periodegebonden (schriftelijk examen) en niet-periodegebonden (presentatie en medewerking, schrijfofdracht, digitale opdracht)

Uitvoerige toelichting bij alle facetten van dit vak (inhoud, leeslijst, evaluatievormen) zal gegeven worden tijdens het eerste college.

Nederlandse taalkunde I: taalgebruik

(Ulrike Vogl; Lesgevers oefeningen: Liesbet Triest, Roxane Vandenberghe, Arne Dhondt, Dario Rens)

1e semester:

- College: Maandag 14u30-15u45
- Oefeningen: 2 lesblokken (schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid) : les in groepjes – Uren en lokalen worden via Ufora en www.taalenletterkunde.ugent.be bekend gemaakt.

In het hoorcollege wordt vooral ingegaan op de zgn. externe geschiedenis van het Nederlands, d.i. de geschiedenis van de Nederlandse taal in haar maatschappelijke context, en er wordt een overzicht gegeven van de hedendaagse verspreiding en het gebruik van het Nederlands.

Onderwijsvorm: Online hoorcollege (in de vorm van 6 kennisclips), aangevuld met online en on campus responsiecolleges; syllabus en kennisclips zijn beschikbaar op Ufora.

In de oefeningen van Nederlandse Taalkunde I: Taalgebruik concentreren we ons op taalvaardigheid. Er zijn lessen schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid. Bij schrijfvaardigheid ligt de focus op zakelijk schrijven: we bekijken verschillende soorten zakelijke teksten en analyseren de structuur en de stijl ervan. De studenten krijgen zelf een aantal korte schrijfofdrachten, zoals een betogende tekst. Daarnaast moeten de studenten aan de slag met een zelfstudiepakket taalzorg en spelling. Die leerstof wordt getest aan de hand van een examen, waarbij taal- en spelfouten uit een tekst gehaald moeten worden. Ten slotte is er ook een onderdeel woordenschatuitbreiding. Van de studenten wordt verwacht dat ze een portfolio samenstellen met interessante woorden en uitdrukkingen, waarvan ze de betekenis en gebruikscontext moeten kennen. Ook woordenschatverschillen tussen Belgisch Nederlands en Nederlands Nederlands komen aan bod en worden getest.

Voor spreekvaardigheid ligt de klemtoon op voorbereid spreken. We bekijken de kenmerken van een boeiende, goed gestructureerde presentatie en gebruiken de lessen als oefenmomenten. Daarnaast worden de studenten attent gemaakt op regionale klanken in hun taal en worden ze getraind in het spreken van standaardtaal. Bij wijze van test voor dat onderdeel moeten de studenten een presentatie houden. Het studiemateriaal wordt via Minerva ter beschikking gesteld.

Lesmateriaal:

Van der Gucht, F. en J. De Caluwe. 2017. *Atlas van de Nederlandse taal*. Lannoo Uitgeverij.

Evaluatie:

- Hoorcollege: mondeling examen + permanente evaluatie
- Oefeningen: permanente evaluatie (o.a. synthesesetekst, taalzorgtest en mondelinge presentatie)

Nederlandse taalkunde I: taalsysteem

(Timothy Coleman; lesgevers oefeningen: Roxane Vandenberghe, Arne Dhondt, Gauthier Delaby, Anouk Van den Stock)

2e semester:

- Hoorcollege: maandag, 14u30-15u45.
- Oefeningen: 1 lesblok: les in groepjes - uren en lokalen worden via Ufora en www.taalenletterkunde.ugent.be bekend gemaakt.

In het vak Nederlandse Taalkunde I: Taalsysteem wordt een inleiding op de syntaxis van het Nederlands gegeven, waarbij zowel de verschillende woordsoorten aan bod komen als de syntaxis van de enkelvoudige zin en van de nominale constituent.

Onderwijsvorm:

- hoorcolleges
- oefeningensessies in kleine groepen

Lesmateriaal:

- Willy Vandeweghe. *Grammatica van de Nederlandse zin*. Achtste, herziene druk. Antwerpen-Apeldoorn: Garant, 2013.
- Syllabi, oefeningbundels en aanvullend studiemateriaal worden ter beschikking gesteld via Ufora

Evaluatievorm:

- Schriftelijk examen, zowel praktische ontledingsoefeningen als meerkeuzevragen.

Nederlandse Letterkunde II [titularis: Prof. dr. Youri Desplenter]

2^e semester

- A. Hoorcollege
(Lesgever: Prof. dr. Youri Desplenter)

In het hoorcollege wordt aangevangen met het overzicht van de literatuurgeschiedenis, dat dan in de volgende jaren wordt voortgezet. In *Nederlandse Letterkunde II* staat de vroegste periode centraal, de middeleeuwse (tot ca. 1550). In de colleges zal er aandacht zijn voor de verschillende literaire genres en auteurs, maar ook voor het functioneren van de middeleeuwse literatuur binnen het bredere culturele en maatschappelijke leven van de Lage Landen. Het lesmateriaal bestaat uit enkele primaire teksten, PowerPoint-presentaties, lesnotities en een syllabus.

Syllabus: wordt ter beschikking gesteld

Lectuurlijst:

Bij het hoorcollege lezen de studenten zelfstandig vijf Middelnederlandse verhalen:

1. *Van den vos Reynaerde*

2. *Beatrijs*
3. *Lanseloet van Denemerken*
4. *De Reis van Sint Brandaan*
5. *Mariken van Nieumeghen*

- De eerste drie zijn te vinden in het volgende werk:
☞ G. Claassens (ed.) (2018). *Voorbeeldig en gemakkelijk vertellen. Zeven Middelnederlandse verhalen uitgegeven en van een inleiding voorzien*. Leuven/Den Haag: Acco
- Voor het vierde gebruik je deze editie:
W.P. Gerritsen, W. Wilmink (ed.) (1994). *De reis van Sint Brandaan. Een reisverhaal uit de twaalfde eeuw*. Amsterdam: Prometheus (ook te vinden op de *Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren*, <http://www.dbnl.org>)
- Voor het vijfde gebruik je deze editie:
☞ D. Coigneau (ed.) (1996). *Mariken van Nieumeghen*. Hilversum: Verloren (Middelnederlandse tekstedities 4; ook te vinden op de *Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren*, <http://www.dbnl.org>)

Evaluatievorm: periodegebonden (schriftelijk examen)

B. Oefeningen

(Lesgever: dr. Veerle Uyttersprot en Drs. Jorn Hubo)

Tijdens de oefeningen Middelnederlandse letterkunde van 1BA wordt allereerst *Karel ende Elegast* besproken. Vervolgens komt *De Borchgravinne van Vergi* aan bod. Beide teksten lezen de studenten in het Middelnederlands; tijdens de colleges wordt daarom de nodige aandacht besteed aan de problemen die hedendaagse lezers ondervinden bij het lezen van historische teksten. We gaan ook in op de soms gebrekkige tekstoverlevering en de gevolgen daarvan voor tekstedities.

Daarnaast leggen we ons toe op de analyse en de interpretatie van de gelezen teksten en op de context waarbinnen ze functioneerden. Bij *Karel en de Elegast* kijken we vooral naar de subtiële en soms humoristische manier waarop de middeleeuwse verteller betekenis tot stand brengt. Daarna bestuderen we de liefde als middeleeuws literatuurfenomeen en haar uitwerking in *De Borchgravinne van Vergi*.

Belangrijk bij de werkcolleges is de participatie van de studenten. Via het Ufora leerplatform (met o.a. instructiefilmpjes en fragmenten uit de MOOC Middelnederlands) moeten ze inzichten verwerven en teksten en oefeningen voorbereiden die tijdens de colleges verder worden besproken. Zowel tekstbegrip als interpretatieproblemen komen daarbij aan bod. De voornaamste grammaticale moeilijkheden van het Middelnederlands worden in de lessen behandeld en moeten vervolgens individueel worden ingeoeffend via de site *Middelnederlands Digitaal*. Na deze oefenfase komen er in de loop van het semester ook enkele testmomenten (*Curiostoetsen*). Aan het eind van het semester moeten de studenten in staat zijn om volledige tekstfragmenten met behulp van woordenboek en grammatica naar modern Nederlands te vertalen.

Cursusmateriaal:

☞ Zowel *Karel ende Elegast* als de *Borchgravinne van Vergi* zijn te vinden in de volgende teksteditie: G. Claassens (ed.) (2018). *Voorbeeldig en gemakkelijk vertellen. Zeven Middelnederlandse verhalen uitgegeven en van een inleiding voorzien*. Leuven/Den Haag: Acco.

☞ Syllabus met een overzicht van de grammaticale moeilijkheden van het Middelnederlands:
Grammatica: Een inleiding in het Middelnederlands (Ufora)

☞ Enkele artikels met recente wetenschappelijke inzichten over de behandelde teksten (Ufora of via de DBNL)

☞ Powerpoints (Ufora)

Evaluatievormen:

☞ niet-periodegebonden:

- oefeningen op *Middelnederlands Digitaal* (participatie wordt beoordeeld)
- *Curio*stoetsen over lexicale en grammaticale vaardigheden: deze staan op 1/4 van de punten van het oefeningencollege

☞ periodegebonden: schriftelijk examen; telt voor 3/4 van de punten van het oefeningencollege

☞ Syllabus met een overzicht van de grammaticale moeilijkheden van het Middelnederlands:
Grammatica: Een inleiding in het Middelnederlands (Ufora)

☞ Enkele artikels met recente wetenschappelijke inzichten over de behandelde teksten (Ufora of via de DBNL)

☞ Powerpoints (Ufora)

Evaluatievormen:

☞ niet-periodegebonden:

- oefeningen op *Middelnederlands Digitaal* (participatie wordt beoordeeld)
- *Curio*stoetsen over lexicale en grammaticale vaardigheden: deze staan op 1/4 van de punten van het oefeningencollege

☞ periodegebonden: schriftelijk examen; telt voor 3/4 van de punten van het oefeningencollege

2^e Bachelor

Nederlandse letterkunde III [Titularis: Prof. dr. Kornee van der Haven]

1^e semester

- A. Partim: hoorcollege
(Lesgever: Prof. dr. Kornee van der Haven)

De hoorcolleges bieden een overzicht van de Nederlandse literatuur van de zeventiende en achttiende eeuw. In de colleges worden de belangrijkste literaire thema's en genres van de periode besproken. Daarbij zal ook de verwevenheid van de literatuur met het vroegmoderne politieke, religieuze en culturele leven aan bod komen, evenals haar relatie tot andere kunstvormen. Het lesmateriaal bestaat uit het overzichtswerk *Nederlandse literatuur in de tijd van Rembrandt* van Riet Schenkeveld-van der Dussen, aanvullende literatuur (De Vries: *Literatuur van de Verlichting*), lesnotities en primaire teksten die via de collegeplank of Ufora beschikbaar worden gesteld.

Literatuur bij het hoorcollege

- Riet Schenkeveld-van der Dussen, *Nederlandse literatuur in de tijd van Rembrandt*, Utrecht: Bijleveld 1994 (selectie van hoofdstukken – beschikbaar via de collegeplank)
- Marleen de Vries, *Literatuur van de Verlichting, 1700-1800*, Amsterdam: (auteur) 2010 (selectie van enkele hoofdstukken, beschikbaar via Ufora).

Primaire literatuur

- Bloemlezing van Nederlandse gedichten 1600-1780 (o.a. Cats, Vondel, Huygens, Van Alphen – beschikbaar via Ufora)
- Joost van den Vondel, *Gysbreght van Aemstel*. Mieke Smits-Veldt (ed.), Amsterdam, Amsterdam University Press, 1994 [1637]
- Justus de Harduwijn, *Den val ende op-stand vanden coninck ende prophete David*, Oscar Dambre (ed.), Antwerpen: De Sikkel, 1928 [1620]
- Jan Baptista Wellekens, *Endenhout en Elstryk*, ed. Riet Schenkeveld-van der Dussen en Willemien B. de Vries. Amersfoort: Florivallis, 2012 [1707 & 1709]
- Elisabeth Maria Post, 'Voor eenzamen', in: *Mijn landelijke lier: poëzie en proza van Elisabeth Maria Post*, Bert Paasman (ed.). Amsterdam: Amsterdam University Press, 2006 [1789]
- Lucretia van Merken, *Jacob Simonszoon de Rijk*, ed. Lotte Jensen & Tommie van Wanrooij. Nijmegen: Vantilt, 2019 [1774]
- *Verzameling volksverhalen over Anansi de Spin* (Suriname, Antillen), begin 20ste eeuw opgetekend, uit orale overlevering (oorspronkelijk in het Sranantongo)

Evaluatievorm: periodegebonden (schriftelijk examen) *

- B. Partim: oefeningen historische letterkunde
(Lesgever: dr. Veerle Uyttersprot)

De oefeningen Nederlandse letterkunde III bestaan uit een aantal inhoudelijke werkcolleges, enkele heuristische sessies als voorbereiding op een individuele schrijfofdracht en een aantal begeleidingsmomenten bij die schrijfofdracht (individueel en in groep).

De studenten maken kennis met een aantal kortere teksten en auteurs uit de zestiende en zeventiende eeuw waarbij de maatschappelijke functie van vroegmoderne literatuur centraal staat (bijvoorbeeld: geuzenliederen). In de collegereeks ligt de klemtoon op zelfwerkzaamheid en een kritische ingesteldheid. De studenten moeten op voorhand tekstfragmenten uit de primaire literatuur lezen evenals enkele relevante artikels over de behandelde onderwerpen. Deze teksten worden vervolgens besproken tijdens de werkcolleges.

De studenten maken daarnaast een individuele schrijfofdracht over een auteur of thema uit de behandelde periode. Deze bestaat uit een wetenschappelijke paper van ca. 2700 woorden over een opgegeven thema. Om de studenten te helpen bij de uitwerking hiervan wordt tijdens de oefeningencolleges aandacht besteed aan het opstellen van een concrete onderzoeksvraag, de opbouw van een paper, het zoeken en vinden van bronnen (gebruik bibliotheek en catalogi) en het samenstellen van een bibliografisch apparaat. Verder worden er individuele begeleidingssessies voorzien om de studenten in de gelegenheid te stellen hun onderzoeks- en schrijfproces bij te sturen waar nodig.

Cursusmateriaal:

- Reader met primaire teksten
- Enkele wetenschappelijke artikels over de behandelde teksten.
- Powerpoints over de inhoudelijke werkcolleges

Dit alles wordt ter beschikking gesteld via Ufora. Voor de individuele schrijfofdracht moeten de studenten zelf nog op zoek gaan naar relevant bronnenmateriaal.

Evaluatievorm: permanent: individuele schrijfofdracht + actieve deelname aan de werkcolleges (50% van de punten); periodegebonden: schriftelijk examen (50% van de punten)

Nederlandse taalkunde II: taalsysteem

(Titularis: Timothy Coleman of Anne-Sophie Ghyselen; lesgever oefeningen: Roxane Vandenberghe)

1e semester:

- Hoorcollege op maandag, 14u30-15u45.
- Oefeningen: 1 lesblok: les in groepjes - uren en lokalen worden via Ufora en www.taalenletterkunde.ugent.be bekend gemaakt.

Dit vak wil de kennis van de student uitdiepen op diverse domeinen van het Nederlandse taalsysteem, meer bepaald de fonetica/fonologie, morfologie, lexicale semantiek, en de structuur van de samengestelde zin. Het hoorcollege bestaat uit drie modules. De eerste module, die voortbouwt op de stof die werd aangereikt in 'Nederlandse Taalkunde I: Taalsysteem', behandelt de syntaxis van de samengestelde zin, inclusief de woordvolgorde ervan. De tweede module is een inleiding in de fonetiek en fonologie van het Nederlands. De derde module behandelt het woord als eenheid van vorm en betekenis (woordvorming, lexicale semantiek). Het oefeningengedeelte bestaat uit begeleide oefeningen bij verschillende onderwerpen uit het hoorcollege, met name (i) de functionele en positionele ontleding van samengestelde zinnen en (ii) fonetica en fonetisch schrift.

Onderwijsvorm:

- hoorcolleges en aparte oefeningensessies in kleine groepen

Studiemateriaal:

- Willy Vandeweghe. *Grammatica van de Nederlandse zin*. Achtste, herziene druk. Antwerpen-Apeldoorn: Garant, 2013.
- Syllabi over fonetiek/fonologie en over woordvorming worden ter beschikking gesteld via Ufora
- Oefeningen, aanvullende slides en illustraties worden ter beschikking gesteld via Ufora.

Nederlandse taalkunde II: taalgebruik

(Titularis: Anne-Sophie Ghyselen; Lesgevers oefeningen: Roxane Vandenberghe, Arne Dhondt, Liesbet Triest)

2de semester

- College: Maandag 14u30-15u45
- Oefeningen: 2 lesblokken (schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid): les in groepjes – Uren en lokalen worden via Ufora en www.taalenletterkunde.ugent.be bekend gemaakt.

Verkenning van de verticale stratificatie van het hedendaagse Nederlands, dwz de variatie in het Nederlands – dialect, omgangstaal, tussentaal, (sub)standaard – en van processen als dialectnivellering, dialectverlies, (de)standaardisering en demotisering.

In de oefeningen van Nederlandse Taalkunde II: Taalgebruik wordt net zoals bij Nederlandse Taalkunde I: Taalgebruik gefocust op taalvaardigheid. In het onderdeel schrijfvaardigheid ligt de klemtoon op academisch schrijven. De studenten werken tijdens het semester aan een academische paper over een taalkundig onderwerp. Tijdens interactieve oefensessies in kleine groepen gaan we dieper in op de inhoud en structuur van academische teksten en op de stilistische eigenschappen van academisch taalgebruik. Bovendien worden zakelijke stijl en taalzorg nog herhaald in enkele geïntegreerde redigeeroefeningen. Het nodige studiemateriaal voor dit onderdeel wordt via Minerva ter beschikking gesteld. In de component spreekvaardigheid richten we ons vooral op spontaan spreken. Tijdens interactieve oefensessies in kleine groepen schaven we verder aan spreektechniek, uitspraak, articulatie en taalgebruik, met als doelstelling dat studenten er uiteindelijk in slagen spontane standaardtaal te hanteren en verzorgd te spreken tijdens debatten en andere spreekoefeningen.

Leermateriaal:

- reader met artikelen
- syllabi en oefeningen worden ter beschikking gesteld via Ufora

Evaluatievorm:

- mondeling examen voor het hoorcollege
- permanente evaluatie voor de oefeningen (o.a. academische paper)

Nederlandse letterkunde IV [titularis: Prof. dr. Yves T'Sjoen]

(Lesgevers: Prof. dr. Yves T'Sjoen en dra. Maxime van Steen)

2^e semester

Hoorcollege + oefeningen moderne literatuur (poëzie)

Van Alphen tot Van Bastelaere, van de pruijktijd tot de postmodernen. Twee eeuwen poëziegeschiedenis van Nederland en Vlaanderen (1800-2000)

Het hoorcollege presenteert een chronologisch opgebouwd kaderverhaal van twee eeuwen Nederlandstalige poëziegeschiedenis met commentaren bij afzonderlijke gedichten. In het episodisch verhaal komen de krachtlijnen en ontwikkelingen in de poëzie van de vroege negentiende eeuw tot het postmodernisme én beyond postmodernism van de late twintigste eeuw en begin eenentwintigste eeuw aan bod. Het overzicht schetst een beeld van canonieke dichters en hun poëtische denkbeelden, literaire groeperingen en tijdschriften, poëtische discussies en in zoverre relevant voor het brede verhaal ook markante ontwikkelingen op prozagebied.

Van opmerkelijke figuren, die daarom niet altijd tot de literaire canon worden gerekend, worden gedichten geselecteerd en besproken. In het overzichtscollege is sprake van Verlichting en Classicisme, romantiek en realisme, naturalisme en symbolisme, modernisme en neoclassicisme, traditie en experiment (jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw), neorealisme en neoromantiek, taal-autonomistische experimenten, maniërisme en postmodernisme/postpostmodernisme.

Met het oog op de individuele tekstanalyse (paper) maakt de assistent de studenten vertrouwd met analysemodellen en technisch jargon voor (moderne) poëzie aan de hand van de bespreking van gedichten in de syllabus en het studieboek *Op poëtische wijze* van Van Alphen et al.

Werkvorm: hoorcollege, zelfstandig en groepswerk

Evaluatievorm: groepspresentatie, permanent (creatief leesverslag + zelfstandige paper) + periodegebonden (schriftelijk en mondeling examen)

Lectuurlijst (dichtbundels):

Nog te bepalen

De meeste bundels zullen beschikbaar zijn in de DBNL. De teksten worden beschikbaar gesteld op UFORA.

Oriënterende lectuur:

- *Van 'Arm Vlaanderen' tot 'De voorstad groeit'. De opbloei van de Vlaamse Literatuur van Teirlinck-Stijns tot L.P. Boon* (1888-1946), M. Rutten en J. Weisgerber (red.), Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 1988.
- Jacqueline Bel, *Bloed en rozen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1900-1945*, Bert Bakker, Amsterdam, 2015.
- Hugo Brems, *Altijd weer vogels die nesten beginnen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005*, Bert Bakker, Amsterdam, 2006.
- Willem van den Berg en Piet Couttenier, *Alles is taal geworden. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1800-1900*, Bert Bakker, Amsterdam, 2009.

Alle studenten lezen:

- Ernst van Alphen, Lizet Duyvendak, Maaïke Meijer, *Op poëtische wijze. Een handleiding voor het lezen van poëzie*, Coutinho, Bussum, 1996.
- Syllabus: *Van Alphen tot Van Bastelaere, van de pruijktijd tot de postmodernen. 200 jaar poëziegeschiedenis van Nederland en Vlaanderen 1800-2000*, Wolf, Antwerpen 2021 [herziene editie].

3^e Bachelor

Nederlandse taalkunde III: Taalgebruik (Titularis: Johan De Caluwe)

1e semester: woensdag, 16u-19u

Werkcollege over de positie van het Nederlands als taal tussen andere talen in België / Vlaanderen.

Trefwoorden: status van het Nederlands in België/Vlaanderen; meertaligheid; globalisering; taal & identiteit; taal & emancipatie.

Doel: studenten inzicht laten verwerven in de veranderende status van het Nederlands ten opzichte van andere talen, in een context van globalisering en toename van het aandeel 'anders'taligen in de Vlaamse / Belgische bevolking.

Met de Belgische/Vlaamse taalwetgeving is geprobeerd om de spanningen tussen Nederlandstaligen en Franstaligen niet te laten ontsporen. Daarom focust die regelgeving vrijwel exclusief op de verhouding tussen Nederlands en Frans. In België/Vlaanderen worden ondertussen door honderdduizenden mensen vele andere talen gesproken, als eerste of als tweede taal: het prestigieuzere Engels naast Marokkaans-Arabisch, Turks, Pools, enz. Wat betekent dat voor de positie van het Nederlands in Vlaanderen en Brussel? Moet het Nederlands nog meer beschermd worden tegen die 'vreemde' talen? Of moet de regelgeving net meer ruimte creëren voor het gebruik van die 'nieuwe' talen in onderwijs, administratie, enz.?

Subthema's: Belgische taalwetgeving / Vlaamse taaldecreten, domeinverlies, ELF - English as a Lingua Franca, Engels als derde administratieve taal, Europees taal/talenbeleid, Frans in Vlaanderen, meertaligheid, Nederlands als deel van een inburgeringstraject, Nederlands / Nederlandstalig onderwijs in Brussel, taal en emancipatie, taal en identiteit, talentellingen, territorialiteitsprincipe vs personaliteitsprincipe.

Evaluatievorm:

mondeling examen

Nederlandse taalkunde III: taalsysteem (Titularis: Timothy Colleman)

2e semester: maandag, 17u30-20u15

Het vak heeft een taalhistorische invulling. Na een inleiding over de externe geschiedenis van het Nederlands, wordt uitgebreid ingegaan op de zgn. interne geschiedenis, d.w.z. op de belangrijkste (types van) veranderingen die zich in de verschillende componenten van het Nederlandse taalsysteem hebben voltrokken sinds het (vroeg) Middelnederlands en op de mechanismen van taalverandering die aan die veranderingen ten grondslag liggen.

We bekijken achtereenvolgens de fonologie, morfologie en syntaxis van het Nederlands vanuit diachroon perspectief. Aan bod komen zowel "grote" veranderingen die een belangrijke impact hebben gehad op de organisatie van het Nederlandse taalsysteem (bv. veranderingen in het Nederlandse vocalisme, deflexie, fixatie van de woordvolgorde) als voorbeelden van "kleine" veranderingen die zich veeleer in een niche van het taalsysteem hebben afgespeeld (bv. het ontstaan of verdwijnen van individuele syntactische constructies). Er is onder meer ook aandacht voor geografische variatie in oudere taalstadia en voor het aandeel van verschillende oude regionale taalvarianten in de moderne Nederlandse standaardtaal.

Een belangrijke doelstelling van het opleidingsonderdeel is dat studenten de verworven kennis en inzichten kunnen aanwenden bij het begrijpen en approximatief dateren en lokaliseren van oude teksten. Een deel van de colleges is dan ook gewijd aan de taalkundige analyse van concrete historische teksten van uiteenlopende aard (ambtelijke teksten, persoonlijke brieven, wetenschappelijk proza, enz.)

Evaluatievorm:
schriftelijk examen

Afrikaans: Taal- en letterkunde (Titularis: Yves T'Sjoen; medelesgever: Timothy Coleman)

1e semester: Woensdag 14-16u

Het vak biedt een kennismaking met het Afrikaans en de Afrikaanse letterkunde in hun maatschappelijke en historisch-culturele context. In het onderdeel Taalkunde (eerste zes colleges, gedoceerd door Quintin Williams en Timothy Coleman) komen aan bod: een korte geschiedenis van Zuid-Afrika en Namibië; het ontstaan en de evolutie van het Afrikaans (en de variëteiten ervan); sociolinguïstische en taalpolitieke aspecten van het huidige Zuid-Afrika als meertalige natie. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan actieve en passieve (schriftelijke) taalvaardigheid, zodat de studenten onder meer in staat zijn om (eenvoudige) zinnen te vertalen van het Nederlands naar het Afrikaans en andersom. In het onderdeel Letterkunde, gedoceerd door Y. T'Sjoen (laatste zes colleges), wordt een overzicht geboden van de ontwikkeling van de literatuur in het Afrikaans van de negentiende eeuw tot heden. In het overzichtscollege wordt ingegaan op enkele belangrijke teksten die behoren tot de canon van de (moderne) Afrikaanse literatuur.

Werkvorm:

- hoorcollege
- zelfstandig werk: bundel artikelen (voor Taalkunde) en studieboek (voor Letterkunde) lezen. Lectuur (en bespreking) van een dichtbundel en/of een verhalenbundel/roman.

De studenten nemen deel aan het colloquium Afrikaans van het Gentse Centrum voor het Afrikaans en de studie van Zuid-Afrika (UGent) op 27 en 28 oktober en schrijven op basis van twee lezingen een kritisch stuk. Zij worden uitgenodigd de oratie van de Gentse leerstoelhouder Zuid-Afrika: talen, literaturen, cultuur en maatschappij bij te wonen op een nog te bepalen datum in oktober.

Evolutionaire linguïstiek (Titularis: Johan De Caluwe)

1e semester

De evolutionaire linguïstiek onderzoekt de oorsprong en de ontwikkeling van menselijke taal in de voorbije 5 tot 7 miljoen jaar. Aan de hand van een kritische studie van recente publicaties in het vakgebied gaan we in op de volgende vragen:

- (1) Is menselijke taal een communicatiesysteem sui generis, of veeleer een verdere ontwikkeling van het communicatiesysteem zoals we dat bij verwante diersoorten aantreffen?
- (2) Is de complexiteit van de menselijke taal het product van adaptatie, d.w.z. het product van (honderd)duizenden jaren selectie van die taalstructuren die overleving en reproductie hebben

bevorderd omdat ze het mogelijk maakten om precieser informatie over te dragen, overtuigender te argumenteren, meeslepender te vertellen ...?

(3) Welke relevante inzichten hebben antropologie, archeologie, artificiële intelligentie enz. te bieden inzake de evolutie van het menselijke brein, de evolutie van het articulatoirische systeem, de evolutie van vaardigheden en van sociale identiteit bij de vroege mens?

(4) Kunnen we ons een beeld vormen van hoe de vroeg(st)e taal er kan/moet hebben uitgezien?

Leermateriaal: reader met artikelen over het vakgebied

Evaluatievorm: openboekexamen schriftelijk

Nederlandse Letterkunde V [titularis: Prof. dr. Lars Bernaerts]

(Lesgever: Prof. dr. Lars Bernaerts)

1^e semester

Dit gevorderd opleidingsonderdeel is gewijd aan auteurs, stromingen, literaire thema's en genres die geanalyseerd en gesitueerd worden uit de moderne periode. De studenten worden grondig vertrouwd gemaakt met het behandelde oeuvre evenals met methoden en technieken om het betrokken werk te analyseren.

De docent geeft in de eerste les toelichting bij de manier waarop de studenten voor hun bijdrage(n) aan het werkcollege worden geëvalueerd (paper, mondelinge presentatie). Ook leatuurlijsten en werkafspraken worden tijdens de inleidende lessen doorgenomen.

Traditie en actualiteit in hedendaagse literatuur: het werk van Ilja Leonard Pfeijffer

(Lesgever: Prof. dr. Lars Bernaerts)

Aan de hand van het werk van Ilja Leonard Pfeijffer reflecteren we in dit college over traditie, intertekstualiteit, moderniteit en actualiteit in hedendaagse literatuur. We stellen de vraag hoe hedendaagse literatuur enerzijds waardevol geacht cultureel materiaal (zoals de literaire canon) overdraagt en anderzijds de maatschappelijke problemen van deze tijd (bv. migratie, massatoerisme, klimaatcrisis, coronacrisis) aankaart.

Pfeijffer bouwt in zijn romans, gedichten en theaterwerk voort op antieke teksten, mythologie en de literaire canon. Tegelijk is hij een van de meest uitgesproken literaire commentatoren van de problemen van onze tijd, gaande van de migratie- en vluchtelingenproblematiek tot de impact van het massatoerisme en de coronacrisis. Zijn werk omarmt zowel de traditie als de moderniteit, maar bekritiseert beide ook. Om die dynamiek te doorgronden, lezen we het werk van Pfeijffer in dialoog met de literaire traditie: hoe verwerkt de roman *Rupert* (2002) het modernistische gedicht *The Waste Land* van T.S. Eliot; hoe zet de recente novelle *Monterosso mon amour* (2022) Thomas Manns *Der Tod in Venedig* in; wat maakt Pfeijffer van Anne Franks *Het achterhuis* in zijn theaterstuk *Achter het huis* (2018) of van Connie Palmens *De wetten* in *Het ware leven, een roman* (2006)? We onderzoeken in deze teksten tevens welke actuele thema's ze benaderen door middel van de literaire traditie.

Dit vak plaatst de Nederlandse literatuur in een vergelijkend, internationaal perspectief. De cursus zet aan tot kritische reflectie over de maatschappelijke actualiteit en over hedendaagse literatuur. Verder sluit de cursus aan bij actuele debatten over de omgang met traditie (bv. de canondiscussies) en moderniteit. De lessen bestaan uit besprekingen van en klasdiscussies over de geselecteerde casussen. In de introductielessen wordt een inleiding tot Pfeijffers oeuvre aangereikt, alsook een leeskader van theorie over traditie en intertekstualiteit. Daarna geven de studenten in groepjes een presentatie over een casus. In de presentaties vergelijken ze een werk van Pfeijffer met een werk uit de "traditie". De presentatie mondt uit in een werkstuk.

Evaluatievorm: participatie, mondelinge presentatie, paper

Nederlandse Letterkunde VI [titularis: Prof. dr. Lars Bernaerts]
(Lesgevers: Prof. dr. Lars Bernaerts en dra. Maxime Van Steen)

2^e semester

Dit college biedt een overzicht van de prozaontwikkeling van 1820 tot heden. Van de behandelde periodes wordt eerst de extraliteraire context onderzocht, dan de literaire context en tot slot worden typische prozateksten behandeld. Meer bepaald gaat het om:

- Romantiek en realisme (ca. 1820 – 1870): Conscience, Loveling
- Voorloper moderne literatuur (ca. 1860-1880): Multatuli
- Naturalisme en symbolisme (ca. 1880-1918): Emants, Van de Woestijne
- Interbellum (1918-1940): Van Bruggen, Walschap
- Laatmodernisme, neo-avantgarde, postmodernisme en laatpostmodernisme (1940-heden): Hermans, Mutsaers, Peeters

Alle studenten lezen een selectie tekstfragmenten en vier romans: Multatuli's *Max Havelaar* (1860), Gerard Walschaps *Houtekiet* (1939), Willem Frederik Hermans' *Nooit meer slapen* (1966) en Hagar Peeters' *Malva* (2015). Bij de start van het college krijgen de studenten precieze informatie over de lectuurlijst, de syllabus en het examen.

In de oefeningensessies verdiepen de studenten de leerstof door kennismaking met de secundaire literatuur (sessie 1, o.v.), door de bespreking van literaire tijdschriften (sessie 2) en door een discussie over een gelezen roman (sessie 3).

Evaluatievorm: mondeling examen, participatie/presentatie tijdens de oefeningen, werkstukken

Seminarie Nederlandse Literatuur [titularis: Prof. dr. Lars Bernaerts]

Dit gevorderd opleidingsonderdeel wil de student een grondig wetenschappelijk inzicht verschaffen in de specifieke eigenschappen van Nederlandstalige literaire teksten en in het historisch functioneren van literatuur. Het vak leert studenten ter voorbereiding van de bachelorpaper zelfstandig een literatuurwetenschappelijk onderzoek uit te voeren en hierover te rapporteren.

In inleidende bijeenkomsten in het eerste semester krijgen de studenten algemene informatie over heuristiek, methodologische kwesties en de formulering van een onderzoeksvraag. Voor de keuze van een onderzoeksvraag is er een aantal thema's geformuleerd om de studenten op weg te helpen. Afhankelijk van de gekozen onderzoeksvraag worden de studenten hierna in de tweede helft van het eerste semester in kleinere groepen verdeeld, op basis van het tijdvak en het literaire genre dat in hun onderzoek centraal staat. Tijdens de bijeenkomsten die daarop volgen, rapporteren de studenten over de vorderingen van hun onderzoek. De lesgevers geven telkens advies vooraf en feedback bij de mondelinge en schriftelijke verslaggeving. Dit vak versterkt zodoende ook de academische taalvaardigheid. In de loop van het tweede semester verzorgen de studenten een presentatie over het verloop van hun onderzoek en de voorlopige uitkomsten.

1. Transcriberen en editeren van Middelnederlandse literaire teksten: het Heber-Serrurehandschrift (hs. Gent, UB, 1374; eind veertiende eeuw)
(Lesgever: Prof. dr. Youri Desplenter)

Cruciaal bij het op een goede manier bestuderen van Middelnederlandse literatuur is het kunnen ontcijferen van handschriftelijke teksten. Daaraan is dit seminarie gewijd: het transcriberen en editeren van literaire geschriften zoals die in handschriften voorkomen, is nog steeds de beste manier om in een tekst, en breder, een literaire cultuur, ondergedompeld te geraken. In het seminarie zullen we daarom leren hoe we Middelnederlandse teksten moeten transcriberen en hoe we van die transcriptie vervolgens een diplomatische en een kritische editie kunnen vervaardigen.

Het manuscript dat hierbij centraal staat, is een van de Middelnederlandse topstukken uit onze UB, het zogenoemde *Heber-Serrure handschrift*. Het bevat een rist teksten die tot de belangrijkste van de Middelnederlandse literatuur worden gerekend, zoals Maerlants *Martijns* en stukken uit de *Spiegel Historiae*, gedeelten uit *Die Rose* en uit Boendales *Boec vander wraken*. Verder vinden we er teksten die enkel in dit handschrift zijn overgeleverd, zoals de *Vierde Martijn*, Maerlants *Der kerken claghe* en de merkwaardige *Rinclus*.

Het handschrift kwam in de tweede helft van de veertiende eeuw in het kartuizerklooster van Herne tot stand, een belangrijk centrum voor het kopiëren en verspreiden van Middelnederlandse geschriften. Hoewel het manuscript voor de medioneerlandistiek van onschatbare waarde is, ziet het er vrij sober uit. Dat heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met het feit dat het een handschrift voor eigen gebruik (van de kloosterlingen) was. Dat het volledig gedigitaliseerd en opgenomen is op <http://www.flandrica.be/>, een website met Vlaamse erfgoedtopstukken, zegt evenwel voldoende.

Van de meeste teksten in het handschrift bestaan edities, maar die zijn soms naar andere handschriften en/of dateren uit de negentiende eeuw, met alle gevolgen van dien. Een wetenschappelijke editie van dit manuscript ontbreekt. De beschikbaarheid van een kwaliteitsvolle digitale weergave vergemakkelijkt het werk van de editeur, maar vanzelfsprekend zullen we ook het handschrift zelf ter hand nemen. Verder behoort tot de lessenreeks een workshop in de handschriftenzaal, waarbij contemporaine manuscripten centraal zullen staan.

De bachelorpaper die uit dit seminarie voortkomt, kan ook een editie als onderwerp hebben – weliswaar van een tekst uit een ander handschrift – of kan een reguliere paper zijn, over een onderwerp naar keuze uit de medioneerlandistiek (in overleg met de promotor).

Evaluatievorm: niet-periodegebonden, met name het vervaardigen van een diplomatische en kritische editie van een (deel van een) tekst uit het *Heber-Serrure handschrift*.

2. Literaire vrijbuiters: literatuur in/uit de marge, 1600-1800
(Lesgever: Prof. dr. Kornee van der Haven)

De laatste jaren is er veel aandacht voor canonvorming in de Nederlandse literatuurgeschiedenis. De in Gent gevestigde Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde presenteert om de zoveel jaar een lijst met werken die volgens dit gezaghebbende instituut zouden behoren tot de canon van de Nederlandstalige literatuur (zie literairecanon.be). Het gaat vaak om literaire werken die in de literatuurgeschiedschrijving sowieso al een dominante plaats innemen. Deze collegereeks biedt de mogelijkheid om de andere kant van de Nederlandse literatuurgeschiedenis te bekijken: auteurs die buiten de canon vallen en die tijdens hun leven vaak al noodgedwongen vanuit de marge opereerden. Veelal gaat

het om auteurs in kwetsbare sociaal-economische posities, of om auteurs die vanwege radicale opvattingen over literatuur en/of samenleving geen toegang kregen (en krijgen) tot de canon. Deze collegereeks verkent de literaire vrijbuiters en gemarginaliseerden van de vroegmoderne tijd. Sommigen belandden vanuit de marge alsnog in de canon (zoals de dichtende boer Hubert Korneliszoon Poot), andere auteurs (zoals de satiricus Jacob Campo Weijerman) wilden en zouden nooit echt tot de canon behoren. In de collegereeks wordt aandacht besteed aan de literaire mechanismen die tot op de dag van vandaag de marginalisering van bepaalde auteurs en hun werken in de hand werken. Ook wordt nagegaan welke invloed die marginalisering heeft gehad op de inhoud van deze werken, bijvoorbeeld bij pogingen van auteurs om zich zelfbewuster in de literaire wereld positioneren en zich via hun werk te emanciperen (zoals bijv. bij vrouwelijke auteurs in de tweede helft van de 18de eeuw).

Evaluatievorm: niet-periodegebonden (referaat, voorbereidend op bachelor-paper)

3. De hervertelling van het Oosten. *1001 nacht* in de Nederlandse literatuur (Lesgever: Prof. dr. Lars Bernaerts)

In 2020 publiceerde Kader Abdolah, de Nederlandse schrijver die in 1988 uit Iran vluchtte, zijn hervertelling van *De vertellingen van 1001 nacht*. De verhalen over djinns, kaliefen, zeemansavonturen, betoverende locaties en sprekende dieren blijven tot vandaag de verbeelding prikkelen, en dat niet enkel in kinderboeken. In het seminarie werpen we eerst een blik op de complexe geschiedenis van de door Sheherazade vertelde verhalen. Vervolgens focussen we op drie kernfacetten: het oriëntalisme (de Oosterse stereotypen), de complexe en betekenisvolle vertelstructuur (Sheherazade is een ingebedde verteller die vertelt om te overleven) en de avonturenplots. Met die focus gaan we na hoe de verhalen worden ingezet en bewerkt in de moderne Nederlandse literatuur. Dat levert inzicht op in zowel cultuurtransfer en culturele stereotypen als de internationale inbedding van de Nederlandse literatuur. Teksten die aan bod kunnen komen, zijn:

- Kader Abdolah, *1001 nacht: een hervertelling* (2020)
- Abdelkader Benali, *Sjehrazade in het Witte Huis* (2017)
- Willem Brakman, *Het doodgezegde park* (1986)
- Désanne van Brederode, *Wonderlamp* (2019)
- Raymond Brulez, *Sheherazade of Literatuur als losprijs* (1946/ 1932)
- Astère Michel Dhondt, *Sindbad de Zeerover* (1973)
- Tiny Fisscher, *Sindbad de zeeman* (2022)
- Ivo Michiels, *De mirakelen, Elizabeth, de mirakelen* (2001)
- Paul Rodenko, *Trouw nooit met een heks* en *Huwelijksnacht in duplo* (1955)

Wie aan dit seminarie deelneemt, schrijft een bachelorproef binnen dit domein. De bachelorproef kan een vergelijkende studie zijn van een bewerking (bv. door Abdolah of Rodenko), een onderzoek naar oriëntalistische stereotypen, een onderzoek naar een personage als Alladin of Sindbad in werk van Brakman, Van Brederode, Dhondt of Michiels. Of de bachelorproef kan vertelstructuur en verteldynamiek onderzoeken vanuit het perspectief van *De vertellingen van 1001 nacht*, bv. bij Brulez.

Master

Moderne Nederlandse Letterkunde I [titularis: Prof. dr. Lars Bernaerts]
(Lesgever: Prof. dr. Lars Bernaerts)

1e semester

De doorwerking van de avant-garde in de naoorlogse Nederlandse literatuur

De historische avant-garde, die we onder andere kennen van het verbeeldingsrijke surrealisme, het flitsende futurisme en het absurde dadaïsme, kreeg in de literatuur van de Lage Landen maar moeilijk voet aan de grond, op enkele belangrijke uitzonderingen na. In de decennia na de Tweede Wereldoorlog liggen de zaken anders en schrijven tal van auteurs zich in een avant-gardetraditie in. Die traditie wil breken met de traditie, ziet kunst en leven als één, is antiburgerlijk en valt zowel maatschappelijke als literaire conventies aan. Naast en na de golf van avant-garde in de poëzie (de Vijftigers) experimenteren ook prozaschrijvers in die traditie van de historische avant-garde. Bert Schierbeeks *Het boek ik* (1951), C.C. Krijgelmans' *Messiah* (1961) en Ivo Michiels' *Het boek alfa* (1963) vernieuwen de roman radicaal; in de jaren zestig en zeventig schrijft Lucienne Stassaert experimenteel, lyrisch proza en ontwikkelt Lidy van Marissing een montagetechniek die de lezer de ogen moet openen. De avant-garde heeft in die periode haar promotoren (bv. Paul de Vree, Paul Rodenko en Jan Walravens) en haar tegenstanders (bv. Gerard Walschap), haar inspiratie- en publicatiekanalen: vertalingen, tijdschriften, uitgeverijen en kunstkringen.

Terwijl er van die 'infrastructuur' de voorbije decennia weinig overblijft, verhouden auteurs zich ook in de recente periode tot de avant-garde. Huub Beurskens en Stefan Hertmans schrijven aanvankelijk verstild proza in de lijn van het expressionisme; Peter Holvoet-Hanssen treedt in de sporen van Van Ostaijen; schrijver en beeldend kunstenaar Michael Tedja laat zich door het dadaïsme en de pop art inspireren; Peter Verhelst en Jan Lauwereyns vinden een intermediale, fragmentarische en zelfbewuste vorm voor gebeurtenissen uit hun leven.

In het college construeren we zo 'een' verhaal van de neo-avant-garde. We traceren hoe de avant-garde in de Nederlandse literatuur voortleeft aan de hand van enkele centrale ideeën en typische technieken uit de avant-garde: montage, minimalisme, lyrisch proza, de integratie van kunst en leven en 'deferred action' (d.i. de idee dat de *neo*-avant-garde de avant-garde a.h.w. pas echt begrijpt door ze te herhalen). De avant-gardetheorieën van Peter Bürger, Hal Foster, Rosalind Krauss en Marjorie Perloff dienen als leidraad.

Studenten worden via discussies en mini-essays uitgenodigd om hun eigen interpretaties te presenteren en stelling in te nemen. Ook de examenvorm is gericht op kritische en zelfstandige reflectie over de gelezen teksten, over de doorwerking van de avant-garde en over de relatie tussen kunst en leven.

Lectuurlijst:

De studenten lezen naast enkele essays en kortere prozateksten een selectie uit de volgende romans/ teksten:

- Freddy de Vree, *A pollen in the air* (1970)
- Lucienne Stassaert, *Het stenenrijk* (1973)
- Mark Insingel, *Wanneer een dame een heer de hand drukt ...* (1975)
- Lidy van Marissing, *De omgekeerde wereld* (1976)
- Huub Beurskens, *De leguaan* (1979)
- Peter Holvoet-Hanssen, *De vliegende monnik* (2004)
- Peter Verhelst, *Voor het vergeten* (2018)

- Jan Lauwereyns, *Gehuwde rotsen* (2021)
- Michael Tedja, *Hosselen* (2009)

Tijdens de eerste bijeenkomst worden de leeslijst, de inhoud, het verloop en de vereisten van het vak in detail toegelicht. Aan het begin van de collegereeks wordt ook een selectie van theoretische teksten ter beschikking gesteld.

Werkvorm: hoor- en werkcollege

Evaluatievorm: mondeling examen, schrijfofdracht

Moderne Nederlandse Letterkunde II (Prof. dr. Yves T'Sjoen)

2^e semester

Tendensen en breukmomenten in zestig jaar poëzie in Nederland en Vlaanderen

Na een panoramisch overzicht van markante tendensen na de Tweede Wereldoorlog ligt de focus op enkele actoren en teksten in de poëzieproductie van Nederland en Vlaanderen. Er worden dichtbundels centraal gesteld die op een manier het poëzielandschap hebben bepaald of die tot de literaire canon van de literatuur in Nederland en/of Vlaanderen worden gerekend.

In het college worden periodeconcepten en literaire stromingen/tendensen besproken. Er zal met name aandacht zijn voor taalgerichte poëzieopvattingen zoals die onder meer aan bod komen in het werk van Hans Faverey en Gerrit Kouwenaar. Ook neodadaïstische, nieuw-realistische, neoromantische, maniëristische en postmoderne tendensen worden uitvoerig belicht.

In het college wordt onder meer gebruik gemaakt van:

- *'Opener dan dicht is toe'. Poëzie in Vlaanderen 1965-1990.* H. Brems en D. de Geest (red.), Acco, Leuven/Amersfoort, 1991.
- Hugo Brems, *Altijd weer vogels die nesten beginnen. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005.* Bert Bakker, Amsterdam, 2006.
- Geert Buelens, *Van Ostaijen tot heden. Zijn invloed op de Vlaamse poëzie,* Vantilt/Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, Nijmegen/Gent, 2001.
- Thomas Vaessens en Jos Joosten, *Postmoderne poëzie in Nederland en Vlaanderen,* Vantilt, Nijmegen, 2003.

Werkvorm: hoorcollege

Evaluatievorm: periodegebonden (mondeling examen) en zelfstandig werk.

Nederlandse letterkunde: oudere periode I [titularis: Prof. dr. Youri Desplenter]

(Lesgever: Prof. dr. Youri Desplenter)

1^e semester

Over wraak, zonden, het Laatste Oordeel en visies op het Midden-Oosten: handschrift Oxford, Bodleian Library, Marshall 29 (2de helft 14de eeuw)

In overeenstemming met hoe men in de laatste decennia middeleeuwse literatuur is gaan bestuderen, staat in dit college niet een auteur of een tekst centraal, maar een manuscript. Handschrift Oxford, Bodleian Library, Marshall 29 kwam in de tweede helft van de veertiende eeuw in Brabant tot stand, en de opdrachtgever had zonder twijfel een erg duidelijke functie voor het boek voor ogen. De compositie is namelijk weloverwogen, en vormt meer bepaald wat we een 'mini-bibliotheek met Middelnederlandse didactische lekenliteratuur' kunnen noemen. Er zijn vier grote delen te onderscheiden, die elk uit één of meerdere Middelnederlandse berijmde teksten bestaan. Het eerste deel bevat de *Melibeus*, een uit het Latijn bewerkte allegorische dialoog tussen Prudentia en haar echtgenoot Melibeus, die naar aanleiding van brutale geweldpleging op hun dochter en Prudentia zelf thema's als wraak, recht en bestuur bespreken. In het tweede vinden we *Jans teesteye*, een dialoog tussen een zekere Jan en de weinig geleerde Wouter, waarin allerlei religieus-morele ontwikkelingen en sociaal-maatschappelijke verhoudingen op soms komische manier de revue passeren. Kleinere teksten als *Noch meer vanden wiven* en *Dit es van ghevene* vervolledigen dit deel. Het derde bevat *Boec van der wraken*, een verzameling illustraties van de straffen die God zondige vorsten en volkeren doorheen de geschiedenis oplegde. Op die manier wordt bijvoorbeeld het verlies van het Franse leger op de Groeningekouter (1302) verklaard. Het vierde deel ten slotte bestaat uit onder meer *Dit es van Maskeroen*, een Satansproces met de Moeder Gods als middelares voor de gevallen mensheid, *Dit es van Saladijn*, waarin een gevangen kruisridder sultan Saladijn in de ridderidealen inwijdt en *Dit sijn die x plaghen ende die x ghebode*, een berijmd traktaat over de tien plagen van Egypte en de Tien Geboden.

Melibeus, *Jans teesteye* en *Boec van der wraken* – de hoofdtaksten van de eerste drie delen – worden nu aan Jan van Boendale toegeschreven, en zijn geschriften die dus gedurende de eerste helft van de veertiende eeuw in Antwerpen tot stand zijn gekomen. De laatste twee zijn enkel in dit handschrift volledig bewaard. Ook de meeste teksten uit het vierde deel kennen we niet uit andere manuscripten.

Handschrift Oxford, Bodleian Library, Marshall 29 vormt met andere woorden een unieke – en nog relatief weinig bestudeerde – verzameling met Middelnederlandse moralistisch-didactische literatuur. Het biedt ons inzicht in de dagelijkse leefomstandigheden, denkbeelden, oordelen, voorkeuren, dromen en angsten van de mens in de laatmiddeleeuwse Lage Landen.

Voor de studie van de teksten in handschrift Oxford, Bodleian Library, Marshall 29 – soms in het Middelnederlands, soms in een moderne hertaling – maken we gebruik van de verschillende invalshoeken en onderzoeksparadigmata die de huidige mediëvistiek beheersen. Op die manier zullen we inzicht trachten te bekomen in wat de lagere adel en de hogere burgerij in de veertiende-eeuwse Nederlanden verondersteld werden te lezen en te weten, en hoe Middelnederlandse handschriftelijke literatuur functioneerde.

Evaluatievorm: niet-periodegebonden evaluatie (presentatie, portfolio en paper)

Nederlandse Letterkunde: Oudere periode II [titularis: Prof. dr. Kornee van der Haven]

(Lesgever: Prof. dr. Kornee van der Haven)

2^e semester

Kolonialisme en Nederlandse literatuur in de vroegmoderne tijd (1600-1800)

Portugal en Spanje achterna, zet de Nederlandse Republiek zich aan het begin van de zeventiende eeuw op de wereldkaart. Met de oprichting van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602) en de West-Indische Compagnie (1621) wordt de Republiek even de protagonist in de internationale handel – niet toevallig valt dit samen met de Gouden Eeuw. Deze reizen brengen Nederlandse koop- en scheepslieden al vroeg in contact met onbekende landen, volken en culturen. Dit gaat samen met een stortvloed aan (imaginaire)

reisverhalen, dagboeken en koloniale romans. Het onbekende wordt door de Republiek geïnventariseerd, geanalyseerd en in grote mate geproduceerd: niet alleen zijn slechts weinig reisbeschrijvers ook echt in de koloniën geweest, veelal is de koloniale Ander een leeg vlak waar fantasieën en vooroordelen op worden geprojecteerd.

Aanvankelijk wordt de koloniale Ander beschreven in termen van verwondering en afschuw, zoals bijvoorbeeld duidelijk wordt uit de bekende 'Afrikaanse Brieven' van Willem van Focquenbroch in diens *Afrikaense Thalia* (1678). Afrikanen worden clichématig voorgesteld als halve duivels, primitief, vaak naakt en sprekend of zingend in onbekende, luide en barbaarse klanken. Decennia later ontstaat het beeld van de vreedzame wilden, vrij van maatschappelijke verdorvenheid en één met de natuur – een beeld dat met name in de Verlichting populair zal worden met het concept van de 'edele wilde' (bijvoorbeeld in *Reinhart* van Post uit 1791). Tegelijk echter, wordt de representatie van de koloniale Ander steeds meer ingezet om koloniale wanpraktijken te legitimeren.

De veranderende beeldvorming van het koloniale Andere, of dit nu personen, gebruiken, dieren of landstrekken betreft, werd en wordt in hoge mate bepaald door de culturele en ideologische context waarin die beeldvorming tot stand komt. De postkoloniale kritiek van de afgelopen decennia heeft geprobeerd om het koloniale discours van de vroegmoderne tijd beter te doorgronden en van daaruit ook de culturele stereotypieën die verbonden zijn met racisme en nationalisme vandaag beter te begrijpen. Belangrijke denkers wat dat betreft zijn Edward Said en Homi Bhabha, maar ook literatuurwetenschappers als Stephen Greenblatt hebben uitgebreid geschreven over de invloed van culturele en literaire representaties op het koloniale denken. In dit seminarie zullen enkele van de concepten die deze denkers aanreiken (zoals de Ander, oriëntalisme, de mythe, het miraculeuze ['wonder'] en bezit ['possession']) nader worden toegelicht om te bezien in hoeverre die concepten ons kunnen helpen om de koloniale achtergronden van de Nederlandstalige vroegmoderne literatuur beter te begrijpen.

In enkele inleidende colleges behandelen we eerst de koloniale geschiedenis van de Nederlanden (1600-1800), om vervolgens te kijken naar de verschillende genres die beschrijvingen van het Andere mogelijk maakten – hierbij ligt de nadruk op de tragedie, het reisverhaal en de roman. Het is daarna de bedoeling om de bovengenoemde dynamiek in het schrijven over de koloniën aan de orde te laten komen. Aan hand van het werk van enkele invloedrijke auteurs op het terrein van de (post)koloniale literatuur- en cultuurstudie (Said, Greenblatt, Barthes, Certeau) worden verschillende analytische kaders geïntroduceerd die van belang zijn om de representatie van het onbekende in de vroegmoderne Nederlandse literatuur te bestuderen. Aan de hand van begrippen die de studenten ontleenen aan een van de in de colleges besproken theoretische teksten, analyseren zij in de tweede helft van de cursus zelfstandig een literair werk uit de zeventiende of achttiende eeuw. Op basis van dit onderzoek formuleren zij vervolgens een stelling die in de les verdedigd wordt. Deze argumentatie wordt gevolgd door een tegenargumentatie van een medestudent. Een confrontatie over de verschillende standpunten in het debat over koloniale literatuur staat in deze colleges centraal en de studenten oefenen daarmee meteen enkele retorische technieken die een scherpere profilering in academische discussies mogelijk maken.

Literatuur

Primair

- Willem Ysbrandsz Bontekoe, *Journael ofte Gedenckwaerdige beschrijvinghe* (1646)
- Jan de Marre, *Eercroon van de Caab de Goede Hoop* (1746)
- Onno Zwier van Haren, *Agon, sulthan van Bantam, treurspel* (1769)
- Petronella Moens, *Aardenburg of de onbekende volksplanting in Zuid-Amerika* (1817)

Theoretisch (steeds enkel de introductie of een selectie van hoofdstukken):

- Roland Barthes, *Mythologies* (1957)

- Michel de Certeau, *The writing of history* (L'écriture de l'histoire) (1975)
- Stephen Greenblatt, *Marvelous Possessions: The wonder of the New World* (1991)
- Edward Said, *Orientalism* (1978)

Evaluatievorm: presentatie in de les; mondeling examen

Oudnederlands [titularis: Prof. dr. Youri Desplenter]

(Lesgever: Prof. dr. Youri Desplenter)

Oudnederlands is de verzamelnaam voor een groep verwante dialecten die zich rond het begin van de vijfde eeuw uit het West-Germaans heeft ontwikkeld. Het Oudnederlandse en het huidige Nederlandse taalgebied komen daarbij niet helemaal overeen: ook regio's die nu tot Frankrijk en Duitsland behoren, kenden Oudnederlandse dialecten. In een deel van het huidige Nederland sprak men dan weer geen Oudnederlands. In de loop van de twaalfde eeuw evolueerde Oudnederlands – in ouder onderzoek *Oudnederfrankisch* genoemd – naar wat we Middelnederlands zijn gaan noemen.

Tussen het overgeleverde tekstmateriaal treffen we kleinere taaluitingen aan, zoals (magische) formules en het bekende *Hebban olla vogala* (ca. 1100), maar ook grotere teksten. In chronologische volgorde zijn dat de *Wachtendonckse Psalmen* (tiende eeuw) – een interlineaire vertaling van de Psalmen – de *Leidse Willeram* (ca. 1100) – een vertaling van en een commentaar op het Hooglied – en de *Mittelfränkische Reimbibel* (begin twaalfde eeuw), in tegenstelling tot wat de naam laat vermoeden noch Middelfrankisch, noch een bijbel, maar een bij het Oudnederlands aansluitende verzameling van zowel bijbelse als niet-bijbelse verhalen.

Nagenoeg het volledige Oudnederlandse materiaal komt in dit college aan bod, soms kort, zeker in het geval van de grotere teksten heel uitvoerig. Omdat het begrijpen van de teksten centraal staat, besteden we aandacht aan alle belangrijke facetten van het tekstmateriaal: verklaring van de woordenschat en etymologische naast grammaticale duiding zijn evident, maar de teksten worden ook uitgebreid (cultuur)historisch gecontextualiseerd en (desgevallend) in hun literaire traditie gesitueerd. Verder wordt er, zeker bij de bekendere exemplaren, ingegaan op hoe ze in het onderzoek werden beschouwd, vanaf de humanistische periode tot nu.

Via eigen lectuur van een aantal standaardartikelen en twee vertaal oefeningen gaan de studenten in grote mate zelfstandig met het Oudnederlandse materiaal aan de slag.

Niet-periodegebonden evaluatie:

- vaardigheidstest (twee vertaal oefeningen van Oudnederlands naar hedendaags Nederlands)
- portfolio (verwerking te lezen artikelen)
- participatie (aanwezigheid in en actieve deelname aan de les(sen) waarin we gezamenlijk een Oudnederlandse tekst vertalen)

Onderzoekseminarie Nederlandse Letterkunde [titularis: Prof. dr. Kornee Van der Haven]

(Lesgever: Prof. dr. Kornee Van der Haven en Dr. Sarah Adams)

1^e semester

Mensenrechten en de Nederlandstalige literatuur van de Verlichting (1750-1800)

Dit uitdiepende seminarie wil een bepaald thema, genre, werk of auteur grondig analyseren. In academiejaar 2022-2023 behandelt het seminarie de relatie tussen mensenrechten en de Nederlandstalige literatuur van de Verlichting. We vertrekken daarbij vanuit het werk van de historica Lynn Hunt die in haar geschiedenis van de mensenrechten de literatuur beschouwt als een oefening in empathie die het publiek voorbereidt op het zich verbinden met mensen met een andere sociale, culturele, of etnische achtergrond. Zo krijgt, volgens Hunt, via het lezen van literatuur een idee en een gevoel van algemene menselijkheid gestalte. We zullen die positie van Hunt via de studie van Nederlandstalige teksten uit het tijdvak 1750-1800 kritisch belichten. Hoe proberen deze teksten mensenrechten te bevorderen? En doen ze dat eenduidig, of bestendigen ze op een bepaalde manier ook machtsstructuren die haaks staan op de idee van algemene rechten van de mens? Centraal staat literatuur over vrouwenrechten, godsdienstvrijheid en de strijd tegen de (koloniale) slavernij. We zullen voor het seminarie putten uit verschillende genres: zowel romans, essays, toneelstukken als lyriek komen aan bod. De studenten bestuderen in de loop van het semester een eigen casus onder begeleiding van de lesgevers en brengen tijdens de bijeenkomsten verslag uit van hun bevindingen in de vorm van een mondelinge presentatie.

- Lynn Hunt, *Inventing Human Rights: A History*. New York: W.W. Norton, 2007.

Enkele mogelijke casussen:

Lieve van Ollefen, *Het revolutionaire huishouden* (1789), over vrouwenemancipatie

Petronella Moens, *De Vriendin van 't vaderland* (1799), o.a. over godsdienstvrijheid

Maria van Zuylekom, *Ismene en Selinde* (1792), over slavernij

J.E. de Witte van Haemstede, *De negers in Holland, of de zegenpraal der menschevendheid* (1801), over koloniale slavernij

Evaluatievorm: referaat & paper

Talen en Literaturen van Zuid-Afrika

(Lesgevers: Prof. dr. Timothy Colleman & Prof. dr. Yves T'Sjoen)

1^e semester

Dit gespecialiseerde vak is bestemd voor studenten die het Ba3-vak 'Afrikaans: Taal- en Letterkunde' hebben gevolgd of de erin beoogde competenties op een andere manier hebben verworven en die hun kennis over de taalkunde en letterkunde van het Afrikaans, in relatie tot de andere talen en literaturen van Zuid-Afrika, verder willen uitdiepen. Het vak bestaat uit twee workshops van zes weken, één met taalkundige en één met letterkundige focus. Het thema van de taalkundige workshop is 'Afrikaans als contacttaal' – we gaan in op het debat over het Afrikaans als creooltaal maar ook op de relaties tussen het Afrikaans en de Afrikatalen van Zuid-Afrika en op de grote invloed van het Engels op het hedendaagse informele Afrikaans. In de letterkundige workshop wordt een nog te bepalen thema uit de Afrikaanstalige letterkunde uitgewerkt. Studenten schrijven twee werkstukken: (i) een uitgebreidere paper met focus op taalkunde óf letterkunde, naar keuze, waarin verslag wordt gedaan van een eigen literatuur- of empirisch onderzoek dat aansluit bij het overkoepelende thema van de workshop en (ii) een korte schrijfpdracht voor de andere subdiscipline (bv. commentaar op een artikel of stelling, leesrapport, enz.).

De studenten bereiden op basis van onderzoeksbevindingen een referaat voor dat een hoofdstuk is van de bachelortaak.

Professionele Nederlandse taalvaardigheid (Titularis: Johan De Caluwe; lesgever: Kaat Opendenacker)

2e semester (2 lesblokken per week op dinsdagochtend)

Het doel van de lessen is om je taal- en tekstbeheersing in de moedertaal professioneel te verfijnen. Professionele Nederlandse taalvaardigheid bestaat uit de onderdelen Schrijfvaardigheid en Spreekvaardigheid. In schrijfvaardigheid ligt de nadruk op journalistieke, creatieve en beroepsgerichte genres (bv. interviewartikel, recensie, sollicitatiebrief, wervende tekst). In het onderdeel spreekvaardigheid krijg je verschillende opdrachten (o.a. interview, betoog + debat, sollicitatiegesprek), waarin de nadruk ligt op spontaan standaardtaalgebruik en retoriek. Deze onderdelen worden gegeven in kleine groepen in de vorm van oefeningensessies. Elk jaar proberen we een of twee gastsprekers uit te nodigen, die hun professionele ervaringen vanuit het werkveld met ons delen (bv. een journalist van De Standaard of een copywriter).

Lesmateriaal: via Ufora

Evaluatie:

permanente evaluatie (ca. 5 opdrachten spreken en 5 opdrachten schrijven, o.a. interviewartikel, sollicitatiebrief en -gesprek, populariserend schrijven, recensie, wervende tekst)

Nederlandse taalkunde: het hedendaagse Nederlandse taalsysteem (Titularis: Ulrike Vogl)

1e semester

Allee, amai, hoor, goh, hola, çava - wij (sprekers van het Nederlands) gebruiken ze allemaal: de zogenaamde interjecties of tussenwerpsels. In dit opleidingsonderdeel staan vorm en functie van dit woordsoort centraal; bovendien zal aandacht worden besteed aan de (semantische) ontwikkeling van interjecties (bijv. van interjectie naar begroetingsformule of van interjectie naar evaluatief adjectief) en aan regionale en sociale variatie.

De studenten zullen een klein empirisch onderzoek uitvoeren naar één aspect van interjecties in het Nederlands. De resultaten zullen worden gepresenteerd in een wetenschappelijke paper (3000 à 5000 woorden). Bovendien zullen studenten zowel hun onderzoeksopzet (online) alsook eerste resultaten presenteren (posterpresentatie on campus). Er bestaat de mogelijkheid om in duo te werken aan het onderzoek. Er kan worden gewerkt met bestaande grote corpora zoals OpenSONAR en er bestaat de mogelijkheid om mee te werken aan het DIRT-corpus (Dutch in Reality-TV) van de afdeling Nederlands. Andere manieren van dataverzamelingen – afhankelijk van de onderzoeksvraag – zijn eveneens mogelijk, bv. sociolinguïstische enquêtes.

Evaluatievorm:

Werkstuk, participatie

Nederlandse taalkunde: taalkundige analyse van historische teksten (Titularis: Johan De Caluwe)

2e semester

In dit vak maken we kennis met de historische sociolinguïstiek als brede, internationale discipline, en gaan we na wat dat onderzoeksperspectief voor het Nederlands kan betekenen. Aan de hand van artikelen over een aantal case studies, gaan we na welke bronnen we kunnen gebruiken om te reconstrueren hoe mensen echt spraken in de 16e, 17e, 18e, 19e, en eerste helft 20^e eeuw, de periode dus waarvoor we niets dan geschreven bronnen hebben om ons te documenteren. Vervolgens bekijken we diepgaander de periode 1780-1940 aan de hand van voornamelijk literaire bronnen: wat leren we over het reële taalgebruik van Vlamingen uit romandialogen uit die periode? Welk Nederlands (dialectisch, intermediair, standaardtaal, Frans-gekleurd, Hollands-gekleurd..) wordt personages uit alle mogelijke rangen en standen van de maatschappij in de mond gelegd? En wat leren we daaruit over de vorm en de functie van die verschillende variëteiten?

Evaluatievorm:

paper (50 %); mondeling examen en presentatie(s) tijdens college (50 %)

[Nederlandse taalkunde: het hedendaagse Nederlandse taalgebruik](#) (Titularis: Ulrike Vogl)

2e semester

Begrippen zoals *verfransing*, *asielzoeker*, *nultolerantie*, *woke*, *Roetpiet*: wie gebruikt ze waarom, in welke teksten en met welk effect? Draagt de manier waarop we schrijven en spreken over taal en maatschappij bij tot de maatschappelijke in- en uitsluiting van sprekers? Wie bepaalt wat er gezegd kan worden over variëteiten, over sprekers van variëteiten en bepaalde groepen in de maatschappij?

In de eerste helft van het semester zullen we ons verdiepen in de mogelijkheden die de 'Kritische Discoursanalyse' biedt om publieke debatten kritisch te belichten en te plaatsen in een brede historische, politieke en maatschappelijke context. Na een theoretische en methodologische inleiding zullen de studenten kennis maken met recent onderzoek, bv. naar het discours over het Engels in het hoger onderwijs.

In de tweede helft van het semester zullen studenten zelf een kleine discours-analytische studie uitvoeren rond een maatschappelijk relevant thema in het Nederlandse taalgebied. De resultaten zullen worden gepresenteerd in een wetenschappelijke paper (3000 à 5000 woorden). Bovendien zullen studenten zowel hun onderzoeksopzet (online) alsook eerste resultaten presenteren (on campus). Er bestaat de mogelijkheid om in duo te werken aan het onderzoek.

Evaluatievorm

Werkstuk, participatie